

BESLUT

2017-06-26

Dnr: 16/03525

SAKEN

Veckans brott, SVT1, 2016-12-20, inslag med boktips; fråga om otillbörligt gynnande

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte innebar ett otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

INSLAGET

Inslaget handlade om att den i programmet återkommande kriminologiprofessorn tipsade om böcker att ge bort i julklapp. I inslaget satt programledaren och kriminologiprofessorn vid ett bord som det låg flera böcker på. Två böcker ([bok 1] och [bok 2]) visades i närbild och även en tredje bok ([bok 3]) visades upp särskilt. Författarna till dessa tre böcker namngavs. Titeln på en bok ([bok 1]) nämndes två gånger. Titeln på de andra böckerna nämndes inte. De tre böckerna – bland flera andra – syntes till och från på bordet mellan programledaren och professorn under cirka elva minuter. Inslaget med boktips var cirka fyra och en halv minut långt och i inslaget sades bland annat följande.

(Programledare) – Det lackar mot jul och vi har ju vid det här laget en mycket fin tradition, som vi värnar om naturligtvis, det handlar om att [kriminologiprofessorn] ska få tipsa om hårda klappar. (Kriminologiprofessorn) – Ja, ja, ja, böcker ja.
(Programledare) – Ja, du tittar lystet här på bordet. (Kriminologiprofessorn) – Nja det, verkligen inte, jag har ju nämligen läst huvuddelen av dem. Och min egen är inte med här ser jag. Den hade jag... (Programledaren) – Nej men har vi missat den?
(Kriminologiprofessorn) – Ja men det gör ingenting, jag hade ändå inte tänkt att, det hade, det skulle sett ut om jag hade sagt något sånt, nej men här finns det två som sticker ut faktiskt som jag tycker är riktigt bra och, och det är dels en deckare i historisk miljö, det är Stockholm, det är 20-tal utav [författare 1]. Den heter [bok 1]. Ja, nej, det är en mycket bra bok alltså som jag läste med stor förtjusning, inte minst av språkliga skäl, för att, att [författare 1] har ett språk med kolossal närvaro och, och närmast lite poetiskt skimmer över de här gräsligheterna som han berättar om, och sen är han ju väldigt väl insatt i tiden. Han är kriminolog förresten [författare 1], jag tror han jobbar på Brå, och väl insatt i den tidens polisarbete och det polishistoriska. Så att den, det var

en, den blev jag förtjust i. (Programledaren) – Och den är historisk säger du, den utspelar sig på 20-talet. (Kriminologiprofessorn) – Ja 1923, sommaren 1923 och det handlar om ett kvinnomord som man börjar utreda och sen de där vanliga förvecklingarna. (Programledaren) – Är det det som gör dig extra förtjust i den då, det där historiska inslag brukar du gilla? (Kriminologiprofessorn) – Det är en mycket bra och välskriven bok alltså. Jag har läst i stort sett alla de här plus åtskilliga som inte ligger här och den här sticker ut i en mycket positiv mening. Så finns det en till som gör det. Och det är nu som det blir knepigt på allvar och det sammanhänger med den person som har skrivit den. Och jag har tvekat i det längsta men i och med att den här personen som heter [författare 2] också fick Deckarakademiens stora pris för årets bästa i den här genren så, så känner jag mig lite oförhindrad att göra det. Problemet består i att det är min dotter. Den där boken (*pekar på [bok 2]*) är inte det minsta lik [bok 1]. Det här är en modern historia, det handlar om en skolskjutning och den har också en kolossal närvaro va, men i en språklig mening så skriver de helt olika, de har olika berättarperspektiv och så där. Men den är bra, ja, den hade jag gärna skrivit själv (*pekar på [bok 2]*). (Programledaren) – Jaså så pass. (Kriminologiprofessorn) – Ja även den faktiskt (*pekar på [bok 1]*). Jag tror inte jag hade klarat av att skriva någon av dem faktiskt. (Programledaren) – Man kanske inte kan säga att du är jävig när du nämner den här (*pekar på [bok 2]*) för den har ju faktiskt fått Deckarakademiens pris. (Kriminologiprofessorn) – Ja stora pris och sen har den ju fått lysande recensioner va, den är väldigt bra, den är så bra så att ett tag så tvekade jag om [författare 2] och jag var släkt. (Programledaren) – Hur känns det då, att dottern skriver en så här bra bok och vinner priser? (Kriminologiprofessorn) – Ja, det är klart att det känns bra, jag är naturligtvis stolt, men... (Programledaren) – Du känner inte konkurrensen då? (Kriminologiprofessorn) – Nej inte det minsta, verkligen inte, jag kan också skriva så jag känner mig inte hotad heller. Den där är väldigt bra alltså (*pekar på [bok 1]*), det står mellan dem faktiskt, de sticker ut i en positiv mening, det är liksom romaner om brott när de är som bäst, och var och en på sitt sätt va. Väl skrivna, underhållande, spännande. (Programledaren) – Ja, och så finns det en hel del andra här. (Kriminologiprofessorn) – [Ohörbart] ja vi har ju en dokumentär här som jag tycker är intressant för att den illustrerar den här ondskan i vår tid va, som hela tiden pågår, det som hände i Berlin och det som hände i Ankara var det väl, utav [författare 3] så om man är intresserad av det dokumentära eller samtidsbeskrivningen så kan man läsa den. (Programledaren) – Han skrev ju om Lasermannen, det är väl på ett sätt en fortsättning på det temat. (Kriminologiprofessorn) – Ja fast den här är bredare anlagd, för han pratar både om islamsk terrorism och extremism och om sådana här inom SD som har motsvarande fallenhet för att, så att säga, övergå från det verbala till det fysiska.

Efter inslaget med boktips fortsatte programledaren och kriminologiprofessorn att prata om bland annat vad professorn skulle göra under julen. Han uppgav att han skulle åka bort och ”träffa en författarkollega i familjen” och sa vidare bland annat ”frånsett att hon kan skriva så kan hon också laga fantastisk mat”.

ANMÄLAN

Anmälaran anser att programtid uppläts till otillbörligt kommersiellt gynnande när kriminologiprofessorn tilläts göra reklam för sin dotters bok. Anmälaran anser att kriminologiprofessorn i en lång utläggning redogjorde för såväl boken som för dotterns kvaliteter som författare.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslaget överensstämmer med bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande och anför följande.

Inslaget om julklappstipset från kriminologiprofessorn är ett återkommande inslag i höstsäsongens sista program. Kriminologiprofessorn är programmets återkommande expert och granskningsnämnden har tidigare godtagit ”vida ramar för hans personligt präglade ställningstaganden i förhållande till kraven på opartiskhet och saklighet”.

I inslaget där kriminologiprofessorn tipsar om böcker gör han ingen regelrätt recension men i kraft av att vara kriminolog och också erfaren författare anser redaktionen att det finns fog för saklighet i hans bedömningar. Böckerna han tipsar om är alltid någon form av kriminallitteratur.

I inslaget som helhet nämndes tre olika böcker, det var alltså inte fokus på en enskild produkt. Den första boken visades i närbild vid två tillfällen och sammanlagt i cirka sex sekunder och dess titel nämndes vid två tillfällen. Den andra boken visades i närbild i cirka två sekunder och den tredje boken visades inte i närbild. Titeln på dessa båda böcker nämndes inte. Det förekom inga prisuppgifter.

När det gäller den andra boken som kriminologiprofessorn pratade om så var den skriven av [författare 2] som också är dotter till kriminologiprofessorn. Detta redovisades öppet i programmet. Eftersom boken vunnit Deckar-akademiens stora pris för årets bästa i den genren och också fått mycket god kritik så ansåg redaktionen att det var möjligt att också tala om den boken i det här sammanhanget. Bokens titel nämndes aldrig i samtalet och boken visades bara kort i närbild, cirka två sekunder. I och med att både programledaren och kriminologiprofessorn också talade om hans relation till författaren gavs publiken full insyn i förhållandena och därmed möjlighet att göra en egen bedömning av innehållet.

Sammantaget, med tanke på programpunktens form och den återkommande expertens roll, anser SVT att det gynnande som eventuellt uppstod motiverades av ett informations- och underhållningsintresse.

AKTUELL BESTÄMMELSE

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (5 kap. 5 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något

informations- eller underhållningsintresse.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser att enbart det förhållandet, att en av böckerna som lyftes fram i inslaget är författad av dottern till den i programmet återkommande kriminologiprofessorn, inte i sig innebär att inslaget strider mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande. Nämnden anser vidare att den aktuella boken, samt ytterligare två böcker som också exponerades och omtalades i positiva ordalag i inslaget, inte framhövdes på ett otillbörligt sätt. Det gynnande som uppkom genom inslaget var enligt nämndens mening motiverat av ett tillräckligt informations- och underhållningsintresse. Inslaget strider därför inte mot bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Jan Holmberg, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Staffan Dopping och Dag Mattsson efter föredragning av Jessica Durehed.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Jessica Durehed

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.